

Beslutad av
Förskolenämnden
Grundskolenämnden

Dokumentansvarig
Utbildningsdirektör

Gäller fr o m
2024-12-18

Senast reviderad
2024-12-18

Diarienummer
FSN 2024/35, GSN 2024/19
Typ av dokument
Aktiverande styrdokument/program

Strukturprogram för förskola, grundskola och anpassad grundskola i Huddinge kommun

Huddinge kommuns ambition

I Huddinge kommun ska skolan vara likvärdig. Huddinge kommuns förskolor och skolor ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och erbjuda en god arbetsmiljö för såväl barn som vuxna oavsett var i kommunen man bor och går i skolan. Planeringen av verksamhetslokaler och användning av resurser syftar till att möjliggöra det.

Huddinge kommuns ambition är att de kommunala verksamheterna i alla delar av kommunen ska vara det mest attraktiva valet för kommunens invånare. Högt ställda krav på den kommunala verksamheten förflyttar även fristående verksamheter framåt och skapar en bra grund för att Huddingefamiljen möts av kvalitet oavsett driftsform.

Välfungerande och attraktiva förskolor och skolor bygger också en attraktiv kommun där fler människor vill bo och leva. Skola och förskola spelar en avgörande roll för att ge alla Huddingebor samma förutsättningar att lära, utvecklas och arbeta.

Innehållsförteckning

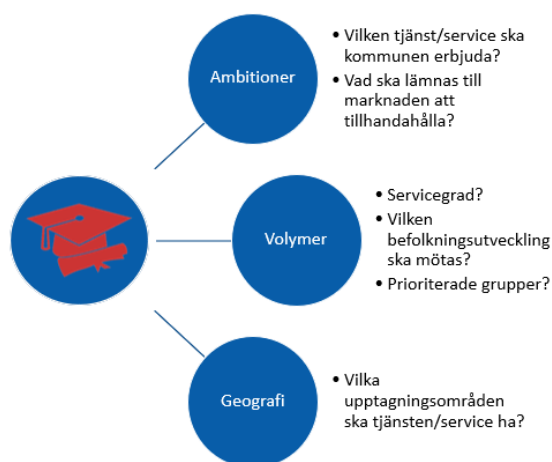
Strukturprogram för förskola, grundskola och anpassad grundskola i Huddinge kommun...	1
Huddinge kommuns ambition	2
Strukturprogrammets syfte.....	5
Avgränsningar och metod.....	6
<i>Målgrupp</i>	<i>6</i>
<i>Ett sammanhållet och gemensamt program</i>	<i>6</i>
<i>Strategiska planområden och kommundelar</i>	<i>6</i>
<i>Underlag och avgränsningar.....</i>	<i>6</i>
<i>Metod: kapacitet, kostnad och kvalitet.....</i>	<i>7</i>
Generella förutsättningar för hållbar lokalstruktur.....	8
1. Utvecklat arbetssätt för att hantera demografiska utmaningar.....	8
2. God dialog med fristående verksamheter.....	9
3. Minskad omsättning av boende i socioekonomiskt utmanade områden	9
4. Långsiktighet och bred förankring	9
Långsiktigt hållbar lokalstruktur för förskola, grundskola och anpassad grundskola.....	10
<i>Generell strategi.....</i>	<i>10</i>
<i>Strategi för att uppnå långsiktigt hållbar lokalstruktur för förskola.....</i>	<i>10</i>
<i>Strategi för att uppnå långsiktigt hållbar lokalstruktur för grundskola.....</i>	<i>11</i>
<i>Strategi för att uppnå långsiktigt hållbar lokalstruktur för anpassad grundskola.....</i>	<i>13</i>
Konsekvenser i respektive strategiskt planområde.....	13
<i>Sydvästra Huddinge.....</i>	<i>13</i>
Förskola	14
Grundskola.....	14
<i>Nordvästra Huddinge</i>	<i>15</i>
Förskola	15
Grundskola.....	16
Anpassad grundskola	17
<i>Östra Huddinge</i>	<i>17</i>
Förskola	17
Grundskola.....	18

<i>Mellersta Huddinge</i>	19
Förskola	19
Grundskola.....	19
Ansvar, uppföljning och aktualitetsprövning	20
Källförteckning	20

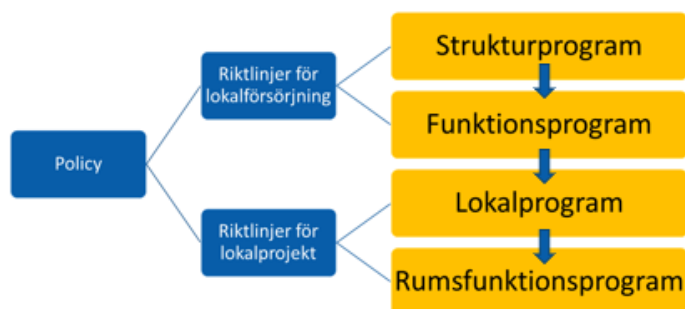
Strukturprogrammets syfte

Syftet med ett strukturprogram är att förtydliga Huddinge kommuns viljeinriktning inom ett visst verksamhetsområde gällande den fysiska planeringen av verksamhetslokaler. Strukturprogram är en viktig del av kommunens samhällsplanering. Programmet ska definiera vilket mått av kommunal service som ska levereras till kommuninvånarna och applicera det på kartan utifrån befintlig och planerad framtida samhällsstruktur. Programmet ska operationalisera politiska och strategiska ställningstaganden på en övergripande geografisk nivå och utgöra en plattform för dialog inom kommunkoncernen.

Figur 1: Innehållet i ett strukturprogram

Strukturprogrammet är en vägledning till både medborgare, näringsidkare och föreningsliv om hur kommunen vill planera och organisera sitt bestånd av verksamhetslokaler och utbud inom ett visst verksamhetsområde, exempelvis skolor, bibliotek eller simhallar. Strukturprogrammet ska inte beskriva utformning och ändamålsenlighet i själva verksamhetslokalen, det beskrivs i funktionsprogrammet. Ett lokalprogram är en beskrivning av lokalens utformning och ändamålsenlighet i ett enskilt projekt, som vidareutvecklas under projekteringsfasen till ett rumsfunktionsprogram.

Figur 2: Olika program i lokalförsörjningsprocessen

Strukturprogrammet för förskola, grundskola och anpassad grundskola i Huddinge kommun pekar ut en gemensam ambition för de tre skolformerna. En ambition som ger vägledning för kommunens prioriteringar i respektive kommundel och skolform för att säkerställa attraktivitet, kvalitet och likvärdighet i förskolans och skolans verksamhet och verksamhetslokaler över flera mandatperioder.

Strukturprogrammet innehåller också en nulägesbeskrivning.

Avgränsningar och metod

Målgrupp

Barn som går i förskola och elever som går i grundskola i Huddinge kommun samt personalen i båda skolformer utgör målgrupper för strukturprogrammet. Det lokalbestånd vars framtida struktur fastslås genom programmet ska ge rätt förutsättningar för barnen och eleverna att mötas av pedagogisk verksamhet med hög kvalitet, och bidra till en ändamålsenlig och attraktiv arbetsmiljö.

Ett sammanhållet och gemensamt program

För att tillhandahålla en långsiktigt hållbar och attraktiv utbildningsverksamhet för kommunens invånare krävs en tydlig gemensam riktning för planering och utveckling av förskola, grundskola och anpassad grundskola. Därför har ett sammanhållet program för samtliga dessa skolformer tagits fram. Det förenklar det kommungemensamma arbetet och ger förutsättningar att utveckla en struktur för kommunens verksamhetslokaler som främjar lärande och god kvalitet för hela målgruppen.

Strategiska planområden och kommundelar

Huddinge kommun består av fyra strategiska planområden indelade i sexton kommundelar. Kommundelarna har vitt skilda identiteter och i flera fall stora utmaningar, vilket bland annat konstateras i Översiktsplanen. Detta medför olika förutsättningar för kommunen att nå det övergripande målet om en likvärdig och attraktiv grundskola och förskola i de olika kommundelarna. För att nå målet krävs därför olika prioriteringar beroende på kommundel, vilket beskrivs i detalj i ett senare avsnitt.

Strategiska planområden: mellersta Huddinge, östra Huddinge, nordvästra Huddinge och sydvästra Huddinge.

Kommundelar: Skogås, Trångsund, Länna, Vårby, Segeltorp, Stuvsta, Kungens kurva, Flemingsberg, Glömsta, Loviseberg, Sjödalén, Fullersta, Snättringe, Högmora, Vidja-Ågesta och Gladö-Lissma.

Underlag och avgränsningar

Strukturprogrammet ska utgöra en plattform för dialog och gemensamma vägval inom kommunkoncernen i Huddinge. Strukturprogrammet används tillsammans med andra styrdokument, exempelvis Översiktsplanen ¹ och utvecklingsplaner för olika kommundelar, samt kommunfullmäktiges och nämndernas mål. I

¹ <https://www.huddinge.se/op2050/>

Översiktsplanen beskrivs bland annat hur geografiska områden i kommunen prioriteras och behöver olika insatser för att utvecklas. Analysen i strukturprogrammet bygger på offentlig statistik från exempelvis SCB och den data som tillgängliggjorts av respektive förvaltning. Underlag som ej finns tillgängliga och också innebär en avgränsning för analysen är:

- en heltäckande bild av lokalernas kvalitet samt renoverings- och investeringsbehov.
- tillförlitlig lägesbild av fristående verksamheter och verksamheter utanför kommunen där många av Huddinges grundskoleelever väljer att gå i skolan.

Det finns ett starkt samband mellan upplevd kvalitet i en verksamhetslokal och attraktiviteten hos den verksamhet som nyttjar lokalen. Strukturprogrammet adresserar dock endast lokaler och lokalstruktur, och inte den pedagogiska verksamhet som bedrivs i de aktuella och framtida lokalerna. Programmet adresserar inte heller förhållandet mellan kommunala och fristående verksamheter i kommunen.

I arbetet med framtagning av strukturprogrammet har anlitande av extern konsult för att göra en närhetsanalys valts bort. Detta då bedömningen är att en sådan analys blir mer användbar om den görs kontinuerligt av kommunens experter inom GIS² i samverkan med berörda förvaltningar. En sådan analys behöver väga in osäkerhetsfaktorer som exempelvis vad ett fritt skolval innebär för samhällsplaneringen.

Metod: kapacitet, kostnad och kvalitet

Tre begrepp har varit vägledande för att kunna identifiera nuläge och lägga grund för långsiktig planering vid framtagning av strukturprogrammet: kapacitet, kostnad och kvalitet.

Begreppen har till exempel använts i intervjuer och analys av elevregisterdata, hyreskostnader samt kapacitetsuppgifter.³ Begreppens definition i detta sammanhang är:

- **Kapacitet:** Begreppet avser det maximala antal platser som en förskola eller grundskola bedöms kunna erbjuda.
- **Kostnad:** Begreppet kostnad avser hyreskostnader och andra kostnader relaterade till lokalen.
- **Kvalitet:** Begreppet är helt kopplat till verksamhetslokalernas kvalitet, och inte en värdering av kvaliteten på den pedagogiska verksamheten. Vissa kvalitetsmått för verksamhetslokaler finns beskrivna i kommunens funktionsprogram.

Balans mellan de tre begreppen är en förutsättning för att resurser ska kunna prioriteras till att utveckla en långsiktigt attraktiv verksamhet och därför en viktig målsättning. Skolornas och förskolornas attraktivitet är en förutsättning för att de

² Geografiskt informationssystem, ett ramverk för att samla, hantera och analysera data.

³ Se fullständig förteckning av källor i bilaga 4

ska väljas av Huddingeborna och vara fyllda av barn och elever som möts av lärande och omsorg av hög kvalitet. Med begreppet attraktivitet avses en verksamhets förmåga att attrahera barn och elever, vilket inte ska förväxlas med en värdering av verksamheten ur pedagogisk synvinkel.

Vid bedömning av maximal kapacitet i grundskolelokaler har nyckeltalet 30 elever per klass använts utom för de lokaler som av tekniska skäl endast kan husera ett lägre antal. Nyckeltalet är inte detsamma som klasstorlek, vilken kan variera bland annat beroende på verksamhetens organisering och elevgruppens sammansättning.

En mer ingående beskrivning av de tre begreppen och balans dem emellan återfinns i bilaga 1.

Generella förutsättningar för hållbar lokalstruktur

De kommande tio åren står Huddinge kommun tillsammans med många andra kommuner inför snabbt minskade barnkullar, vilket kommer att påverka kapacitet, kostnader och kvalitet i förskola och grundskola och kräva beslut som ser till den långsiktiga hållbarheten. För att kommunen ska klara utmaningen krävs att fyra generella förutsättningar uppfylls.

1. Utvecklat arbetssätt för att hantera demografiska utmaningar

Osäkerhetsfaktorerna i befolkningsprognoser, bostadsbyggande och infrastrukturprojekt är stora. Utöver det är Huddingebornas val av förskola och grundskola oförutsägbara och har stor påverkan på behoven av platser. Det är därför vanskligt att förlita sig på långsiktiga och statiska planer för att utveckla attraktiva skolor med rätt kapacitet. En statisk plan försvårar för barn- och utbildningsförvaltningen att göra de snabba förändringar som ofta krävs när osäkerhetsfaktorerna är många. Förmåga att hantera förändring kommer vara avgörande för att bygga en attraktiv och likvärdig förskola och grundskola i hela Huddinge.

Huddinge kommun ska därför utveckla nya kommungemensamma arbetssätt där medarbetare från olika förvaltningar och bolag löpande analyserar och följer utvecklingen i de olika kommundelarna. Arbetet ligger till grund för en gemensam bedömning av befintlig kapacitet, byggtakt, avstånd till närliggande skolor och förskolor, resmönster och in- och utpendling av elever. Som stöd för analyser och beslut utvecklas en gemensam databas där data från respektive verksamhetssystem samlas och analyseras löpande.

Arbetssättet ger förutsättningar för att Huddinge Samhällsfastigheter, barn- och utbildningsförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen får en samsyn i prioriteringar och investeringar som hjälper verksamheten att skapa trygghet trots förändringar såsom renovering, flytt, evakuering och avveckling.

Arbetssättet bör även inkludera samhällsbyggnadsavdelningen för dialog om nya kommundelars behov av förskola och grundskola. I dialogen är kunskap om befintlig kapacitet och resmönster av stor vikt.

2. God dialog med fristående verksamheter

Huddinge har och kommer att ha fristående förskolor och grundskolor även i framtiden. Andelen fristående verksamheter kan variera över tid, mellan kommundelar och mellan skolformer. För att de fristående verksamheterna ska vara en del i kommunens arbete att nå målen om attraktivitet och kvalitet krävs en god och utvecklad dialog mellan dem och kommunen. Inför ett beslut om att avveckla, flytta eller bygga en ny förskola eller grundskola ska närliggande fristående aktörers kapacitet men också upptagningsområde finnas med i analys och planering. I ett tidigt skede ska kommunen avgöra om eventuella skolor ska vara fristående eller i kommunal drift. Kommunen ser utbudet av förskolor och skolor ur ett helhetsperspektiv och ställer samma kvalitetskrav på dem oavsett drift.

3. Minskad omsättning av boende i socioekonomiskt utmanade områden

Huddinge kommun har stora skillnader mellan sina kommundelar, bland annat när det kommer till att bo kvar i kommundelen över tid. När invånare tillgodogör sig en utbildning, får ett jobb och en ökad inkomst väljer de ofta att också lämna ett geografiskt område till förmån för ett annat som de upplever som bättre att bo i. I stället flyttar ett socioekonomiskt svagare hushåll in. Enskilda individers ökade socioekonomiska ställning bidrar därmed inte till det ursprungliga geografiska områdets utveckling.

I Huddinge förekommer detta framför allt i Vårby, men även i Flemingsberg och Skogås. De har större socioekonomiska utmaningar än andra kommundelar, och det är också dessa kommundelar som Huddinge kommun identifierat som särskilt prioriterade. De socioekonomiska utmaningarna går hand i hand med förskolans och grundskolans kvalitet och attraktion. Kommundelarna präglas av fler halvtomma förskole- och skolbyggnader och en stor utpendling till skolor i andra kommuner och/eller fristående verksamheter än i andra kommundelar. Samtidigt är målet för Huddinge kommun att öka dessa områdens attraktivitet och få fler människor att bo kvar och känna trygghet och förtroende för sitt område. Ett framgångsrikt attraktivitetsarbete kan leda till en stor ökning av söktrycket på grundskola och förskola. Skolorna i de utsatta områdena ska prioriteras för att kommunen ska vara beredd på att hantera den utvecklingen, men framför allt för att öka likvärdigheten i kommunens skolor. Det handlar både om ekonomiska medel och om att prioritera gemensamma arbetssätt och ett intensifierat arbete med avdelade resurser.

4. Långsiktighet och bred förankring

Grunden för resonemanget i detta strukturprogram är att stärka kvalitet och utveckling i förskola och grundskola även i tider då barn- och elevunderlaget minskar. För att lyckas med detta måste det finnas en bred partiöverskridande kunskap om kommunens grundläggande utmaningar och sammanhållning kring övergripande mål om hög kvalitet och attraktivitet. Vägen dit är långsiktighet och bred förankring.

Långsiktigt hållbar lokalstruktur för förskola, grundskola och anpassad grundskola

Huddinge kommuns framtida lokalbestånd för förskola, grundskola och anpassad grundskola ska präglas av lokaler som möjliggör flexibelt nyttjande för att möta fluktuationer i barn- och elevunderlag. Lokalerna ska vara i gott tekniskt skick och ändamålsenliga för modern och ekonomiskt hållbar verksamhet inom förskola, grundskola och anpassad grundskola.

Aktuella faktaunderlag och prognoser pekar mot att antalet barn och elever i förskola och grundskola kommer att minska under lång tid framöver för att sedan sakta vända uppåt, vilket ligger till grund för de strategier för att uppnå den framtida lokalstrukturen som presenteras nedan.

Strategierna beskriver hur kommunen kan hantera nedgången i barn- och elevunderlag för att utveckla beståndet av verksamhetslokaler för att på längre sikt möta en ökad efterfrågan i ett läge där kapacitet, kostnader och kvalitet är i balans.

Generell strategi

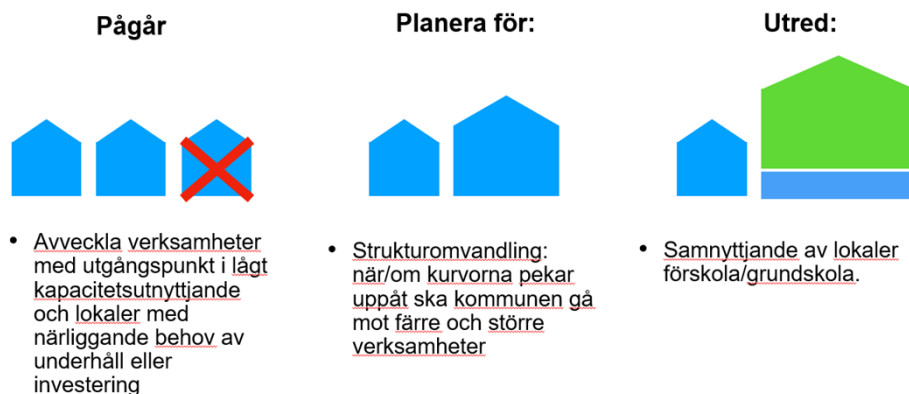
Att minska kostnader genom att försöka krympa ytor i samtliga förskolor och skolor är inte en väg som leder till attraktivitet och kvalitet. Detta då det riskerar att sänka kvaliteten på verksamheten genom förlorad funktion.

Delar av lokaler ska ställas av när så är möjligt, men det kommer att bli nödvändigt att avveckla hela verksamheter för att kunna sänka lokalkostnaderna i den omfattning som krävs för att nå kommunens ambition att tillhandahålla attraktiva och likvärdiga förskolor och grundskolor i hela Huddinge. I vissa kommundelar kommer det även vara nödvändigt att investera i nya lokaler för att få en bättre lokalstruktur och lägre kostnader på sikt.

Strategi för att uppnå långsiktigt hållbar lokalstruktur för förskola

Förskolans verksamhet i Huddinge bedrivs generellt sett i små lokaler och präglas av en växande överkapacitet för de flesta enheter i hela kommunen. Förskolor med få avdelningar är ofta mer ekonomiskt och resursmässigt sårbara i relation till större förskolor. Det beror bland annat på att fasta kostnader fördelas på färre antal barn och att den mindre personalgruppen medför större vikariebehov vid frånvaro. De små förskolorna har också svårare än de större att anpassa sig efter snabba svängningar i barnunderlaget.

Huddinge kommuns strategi för en hållbar lokalstruktur för förskola är i ett första steg att avveckla verksamhet i lokaler med lågt kapacitetsutnyttjande kombinerat med behov av investeringar. Nedgången i barnantal möjliggör att på detta sätt lägga grunden för en bättre struktur där kommunen på sikt har förskolor som är något större, och därmed ger bättre förutsättningar för en driftsekonomi i balans för verksamheten. Avvecklingen av verksamheter behöver kombineras med utredning av förutsättningar för att på sikt bygga nya, större verksamhetslokaler för förskolor i Huddinge.

Figur 3: Strategi för framtida lokalstruktur förskola

En analys av nuläget visar att det inte kommer behöva byggas nya lokaler för förskola i närtid med undantag för de strategiska planområden och kommundelar där kommunen idag har större efterfrågan på platser än befintlig kapacitet i närområdet. När barnantalet så småningom börjar öka och höjer efterfrågan på platser i förskola kommer det sannolikt sammanfalla med att grundskolorna har som störst överkapacitet. Planering för framtida produktion av nya förskolor ska därför kombineras med utredning av möjligheter att samnyttja lokaler för förskola med grundskola eller annan lämplig verksamhet. En sådan utredning ska ta hänsyn till kostnadseffektivitet.

Strategi för att uppnå långsiktigt hållbar lokalstruktur för grundskola

Grundskoleverksamheten i Huddinge består främst av många medelstora och ett fåtal större skolenheter. Skolorna har en ojämnt fördelad överkapacitet inom och mellan planområden. Överkapaciteten beräknas växa och spridas till flera verksamheter i takt med att elevunderlaget krymper.

Det finns flera faktorer som gör anpassning av grundskolornas lokaler till efterfrågan till en större utmaning än den i förskola:

- Grundskolor är större verksamheter än förskolor. Det gör att även om en grundskola har lågt kapacitetsutnyttjande så har sällan skolor i närområdet kapacitet att ta emot många fler elever. Att avveckla en grundskola och/eller en verksamhetslokal ställer krav på att kommunen först säkerställer ledig kapacitet i andra skolor, vilket eventuellt kräver utbyggnad. Detta är även ett argument för en väl utvecklad dialog med fristående aktörer då effekterna av att en fristående aktör avvecklar sin verksamhet på grund av vikande elevunderlag kan bli kännbara för den kommunala verksamheten som ytterst bär skolpliktsansvaret.
- I förskolan väljer föräldrar verksamheter i sitt närområde, men i grundskolan är det flera faktorer än närhet som påverkar valet av skola.

Effekterna av det fria skolvalet är därför mycket kraftigare i grundskola än förskola och det finns inga garantier för att föräldrar väljer en grundskola bara för att det finns lediga platser. Hur andra väljer, faktisk och upplevd kvalitet samt särskilda inriktningar, är alla exempel på faktorer som påverkar en grundskolas attraktivitet. Resmönster spelar också större roll och ser olika ut i olika kommundelar. Elever i mellersta Huddinge väljer i huvudsak skolor där de bor, medan rörligheten från nordvästra Huddinge är stor. Det finns även stora skillnader mellan enskilda skolor i upptagningsområden. Samtidigt krävs en viss nivå av jämnt utspridd överkapacitet i de kommunala verksamheterna för att erbjuda Huddingeborna en valmöjlighet.

- Slutligen finns det andra viktiga principer för kommunen än optimalt lokalutnyttjande. I kommundelar som Vårby, Skogås och Flemingsberg finns starka argument för att skolor med hög kvalitet är helt avgörande för dem som bor där och för en hållbar utveckling av området på längre sikt.

Strategin för grundskolor har en huvudregel som liknar strategin för förskolan. I första hand prioriteras översyn av lokaler där lågt söktryck och stora behov av underhåll eller investering sammanfaller. Ledig kapacitet används till att säkerställa behov av evakueringslokaler när så är möjligt. I andra hand utökas kapaciteten i attraktiva skolor för att ge plats åt fler elever, vilket kan nyttjas för evakuering samt att skolor med otillräckligt elevunderlag kan avvecklas ur beståndet över tid.

Figur 4: Strategi för framtida lokalstruktur grundskola

I Vårby, Flemingsberg och Skogås har kommunen utmaningar som sträcker sig utanför grundskolans ansvar. I dessa kommundelar krävs därför en annan strategi. Här behövs ett samlat grepp kring kommundelens utveckling genom samverkan i hela kommunkoncernen och med fler externa aktörer. Det kan finnas behov av att

helt organisera om strukturen på grundskolorna i kommundelen, inte främst för att använda lokalerna bättre utan för att stärka attraktivitet, hållbarhet och lyfta området som helhet.

Strategi för att uppnå långsiktigt hållbar lokalstruktur för anpassad grundskola

För anpassad grundskola finns en underkapacitet i verksamhetslokaler som är centrerad till nordvästra Huddinge där skolformen helt saknas. Samtidigt ökar antalet förskolebarn och elever med behov av anpassning på nationell, regional och lokal nivå, till skillnad mot trenden för totala antalet barn och elever. Detta medför stor risk för en framtida generell kapacitetsbrist i form av ändamålsenliga lokaler.

För att uppnå långsiktigt hållbar lokalstruktur för anpassad grundskola är strategin följande:

- Anpassad grundskola ska erbjudas i varje strategiskt planområde. I den mån det är möjligt ur ett lokalperspektiv ska den anpassade grundskolan vara samlokaliserad eller ligga nära en grundskola. Utöver ökad likvärdighet och tillgänglighet för elever i hela kommunen, är detta också ett tillvägagångssätt för att möjliggöra ett mer flexibelt användande av lokaler.
- I syfte att använda lokalresurser mer effektivt ska anpassad grundskola alltid tas med tidigt i planeringen av nya skolor och upprustning av befintliga skolor. På så vis blir tillgänglighet inte ett hinder vid behov av omfattande renoveringar eller nybyggnation av skolor.
- Analys av tillgång och beräknad efterfrågan på platser i anpassad grundskola och planering av framtida utbud har högsta prioritet. Möjlighet till samlokalisering med anpassad gymnasieskola bör ingå i analysen.

Konsekvenser i respektive strategiskt planområde

Ovan beskrivna strategier får olika konsekvenser relativt nuläget i kommunens olika strategiska planområden och kräver därför områdesspecifikt omhändertagande. I strukturprogrammet beskrivs en övergripande bild utan förslag på exakta åtgärder. Framtagning av genomarbetade handlingsplaner, i flera fall i samarbete mellan flera förvaltningar och bolag, krävs för att besluta om åtgärder på vägen framåt.

Sydvästra Huddinge

Sydvästra Huddinge står inför kommunens största prognostiserade minskning av antal barn de kommande tio åren. Det kommer att ha stor påverkan på behovet av förskole- och grundskoleplatser i såväl Glömsta som i Flemingsberg. I båda kommundelar pågår eller planeras dock tillväxt över tid.

I Flemingsberg planeras utveckling av såväl bostäder som arbetsplatser och kommunal service, vilket med stor sannolikhet ger ett stabilare elevunderlag. Tidpunkten när inflyttning av nya Huddingebor tar fart och därmed påverkar behovet av fler förskolor och grundskolor är dock beroende av byggtakten och utvecklingen av Spårväg Syd, som är en förutsättning för den nya kommundelen Loviseberg. I Glömsta pågår redan utveckling och förtätning, men behov av nya förskoleplatser väntas först på cirka tio års sikt. Osäkerheten i tillväxttakten i planområdet ställer krav på en kommunkoncerngemensam analys av befintlig förskole- och grundskolekapacitet i såväl kommunal som fristående regi, lokalernas kvalitet, byggtakt och målgrupp för de nya bostäderna. Detta för att kunna göra en mer tillförlitlig prognos och plan för det framtida behovet av nya förskoleplatser. Beslut om Spårväg Syd är avgörande för utvecklingen och lägger grunden för kommunens eventuella behov av investeringar.

Förskola

De minskande barnkullarna de kommande åren ger möjlighet att ställa om befintliga lokaler i hela planområdet för att bättre kunna möta svängningarna i demografin.

I Flemingsberg har de kommunala förskolornas lokaler generellt sett stora underhållsbehov, och flertalet av verksamheterna är lokaliserade till flerbostadshus med delad gård. Lokalernas kvalitet och attraktivitet påverkar och påverkas av hela kommundelens attraktionskraft och trygghet. Både kommunala och fristående verksamheter har stor överkapacitet, men söktrycket på de kommunala förskolorna kan ändras snabbt om de fristående huvudmännen väljer att avveckla platser. I Glömsta är lokalernas kvalitet bättre än i Flemingsberg, men består till del av tillfälliga och kostnadsdrivande paviljonglösningar.

Avveckling av förskolor i Flemingsberg ska föregås av en analys av den geografiska platsens attraktion och en sammanvägd bedömning av hur attraktiviteten i kommundelens förskolor kan stärkas parallellt med att tryggheten i kommundelen utvecklas. Med fördel avvecklas de lokaler som har lägst kvalitet och där kommunens egna riktlinjer om utemiljö ej kan uppnås⁴.

Beslut om eventuella nybyggnationer av förskola i planområdet ska utgå från den gemensamma analysen av befintlig förskole- och grundskolekapacitet.

Grundskola

I sydvästra Huddinge finns en överkapacitet på skolplatser som sannolikt kommer att växa under lång tid i takt med minskande barnkullar, till dess att tillskott av nya bostäder leder till inflyttning av familjer med barn i skolålder. Det vikande elevunderlaget kommer att göra det än viktigare med insatser som höjer de kommunala skolornas attraktivitet i verksamhetslokaler av hög kvalitet.

Utveckling av grundskolan i Flemingsberg behöver lyftas till en kommungemensam angelägenhet för att hela kommundelen ska bli mer attraktiv

⁴ <https://www.huddinge.se/globalassets/ovriga-webbar/verksamhetswebbar/oversiktsplan/dokument-oversiktsplan/op-2050-riktlinjer-for-storlek-pa-friyta-vid-forskolor-och-skolor-2018.pdf>

och trygg. Planeringen av skolkapacitet i centrala Flemingsberg behöver prioriteras och samordnas med fristående verksamheter. I dagsläget finns det två mycket attraktiva skolor öster om Huddingevägen; den kommunala Visättraskolan och fristående Södertörns friskola. Den fristående verksamheten har en stor andel inpendlande elever från andra kommuner och är i låg grad en grundskola för elever från Flemingsberg. Övriga skolor i kommundelen har betydande utmaningar med attraktivitet och lokalutnyttjande. Om elevantalet minskar enligt prognos finns det stor risk att någon eller några kommunala eller fristående verksamheter når en gräns för vad som är ekonomiskt hållbart. Sett till kommunens övergripande målsättningar är dock skolorna i centrala Flemingsberg mycket viktiga för kommundelens fortsatta utveckling. Möjligheten att fullfölja hela grundskolan inom kommundelen bör säkerställas då det signalerar till Flemingsbergsborna att närsamhället inte endast växer med kontor och bostäder utan också med ett starkt barnperspektiv och kommunal service av hög kvalitet. I en övergångsperiod med minskande elevkullar innan befolkningstillväxten sker som planerat kan det innebära att en högre överkapacitet och kostnad per elev måste accepteras i denna kommun. Ett sätt att minska överkapaciteten är att se över möjligheten att utnyttja skolornas lokaler flexibelt genom samlokalisering med annan verksamhet eller avyttra delar av lokaler.

Med vikande elevunderlag de kommande tio åren kan situationen bli utmanande även för Glömstaskolan, som attraherar elever från närområdet men också närliggande kommuner. I Glömsta kommer tillväxttakt och inflyttning av nya invånare samt arbete med grundskolans attraktivitet vara helt avgörande för en långsiktigt hållbar verksamhet.

Nordvästra Huddinge

Barn- och elevunderlaget i nordvästra Huddinge väntas minska de kommande åren, för att sedan vända i takt med att nya bostäder utvecklas i områdena Vårby Udde och Kungens kurva. Utvecklingen runt Spårväg Syd kan också så småningom leda till tillväxteffekter i Segeltorp, där det även finns planer på utveckling av Segeltorps industriområde i ett senare skede.

En stor andel av barnen och eleverna i Vårby går i fristående förskolor och skolor samt i kommunala skolor i andra kommuner eller kommuner.

Det behövs ett kommunövergripande helhetsgrepp för att utveckla området Vårby gård till en trygg och attraktiv plats. Utveckling av förskola och grundskola är högsta prioritet för att höja hela kommundelens attraktivitet, och bör ske i nära dialog mellan kommunens förvaltningar och med hänsyn till befintlig kapacitet.

Förskola

Situationen i nordvästra Huddinge skiljer sig åt mellan Vårby och Segeltorp. Vårby har kommunens högsta andel av fristående verksamheter och kommunens rådighet över kvaliteten i förskolan i Vårby är därmed låg. Antalet förskolebarn i Vårby väntas minska i hög takt de kommande åren, vilket kommer att påverka förskolornas kapacitetsutnyttjande och kostnadsutveckling. Förskolorna i Vårby beskriver också en situation med en allt högre andel barn med särskilda behov, vilket ställer högre krav på planeringen av verksamhetslokaler.

Lokalerna för de kommunala förskolorna i kommundelen har stora och omedelbara underhållsbehov. Att höja de kommunala förskolornas attraktivitet är avgörande för att skapa en långsiktig ekonomisk hållbarhet för verksamheterna. Genom en utvecklad och välfungerande dialog med de fristående verksamheterna minskas också risken för att fristående förskolor avvecklas utan att den kommunala verksamheten får en möjlighet att på ett kvalitativt sätt erbjuda platser. Kommunens rådighet över förskolans kvalitet ska öka, dels genom att dialogen med fristående verksamheter utvecklas, dels med ett långsiktigt mål om att öka den kommunala driften av förskolor i Vårby. Utvecklingen av förskolor i Vårby Udde och Kungens kurva behöver ske i nära dialog mellan kommunens förvaltningar och med hänsyn till befintlig kapacitet och hela utvecklingen av Vårby.

Även i Segeltorp väntas barnunderlaget minska under de kommande åren. Den prognostiserade ökningen av antal barn i Kungens kurva bör dock tas i beaktande då det kan öka ansökningarna till förskolor i Segeltorp över tid. Spårväg Syd och utveckling av Segeltorps industriområde kan också leda till ökning av efterfrågan, men i ett senare skede. I kommundelen står de kommunala verksamheterna för den absoluta majoriteten av antalet förskoleplatser, spridda på ett högt antal små förskolor med varierat kapacitetsutnyttjande i lokaler med godtagbar kvalitet. Det finns inget behov av att addera nya platser i förskolan under överskådlig tid. Den minskade efterfrågan de kommande åren ger möjlighet att ställa om befintliga lokaler i kommundelen för att åstadkomma större flexibilitet och möta en framtida växande efterfrågan. Förskolor med få avdelningar och där fastigheten har en potential att användas för annan verksamhet eller på sikt kan rymma en förskola med fler avdelningar och flexiblere användning bör prioriteras vid avveckling.

Grundskola

I nordvästra Huddinge och framför allt i Vårby är den stora utmaningen att många elever väljer att gå i grundskolan i andra kommuner eller kommundelar.

Grundskolans låga efterfrågan är problematisk för att höja kommundelens attraktivitet samtidigt som kommundelens attraktivitet och trygghet påverkar grundskolans möjlighet att attrahera elever. Ett kommungemensamt arbete med minskad omsättning av boende i Vårby krävs för att stärka skolverksamheten i kommundelen, och nå ambitionen att den kommunala verksamheten ska vara det mest attraktiva valet för invånarna.

Det stora utflödet av elever till fristående verksamheter i andra kommundelar och kommuner innebär en osäkerhetsfaktor i kapacitetsplaneringen. Att avveckla verksamhet som idag har ett lågt kapacitetsutnyttjande medför en risk att stå utan platser vid ändrat elevflöde och det kan även medföra en begränsning i arbetet med att minska omsättningen av boende. Det finns planer på en ny grundskola i anslutning till området Vårby udde, cirka en kilometer från befintlig kommunal skolverksamhet i Vårby gård. Omfattning och tidpunkt för en nyetablering behöver planeras noga, ta elevflöden i beaktande och taktas med ökad attraktivitet och efterfrågan på övriga skolor i Vårby.

Vårby är ett av Huddinges prioriterade områden och attraktiva skolor av hög kvalitet är därför en av Huddinges kommuns viktigaste uppgifter. Möjligheten att fullfölja hela grundskolan inom kommundelen bör säkerställas då det signalerar

till Vårbyborna att närsamhället utvecklas med ett starkt barnperspektiv och kommunal service av hög kvalitet. I en övergångsperiod med arbete för att attrahera fler elever att genomföra sin grundskoleutbildning i Vårby kan det innebära att en högre överkapacitet och kostnad per elev måste accepteras i denna kommun. Ett sätt att minska överkapaciteten är att se över möjligheten att utnyttja skolornas lokaler flexibelt genom samlokalisering med annan verksamhet eller avyttra delar av lokaler.

Två av tre lokaler för kommunala grundskolor i Vårby har underhållsbehov, och den tredje skolan drivs i en paviljong med tidsbegränsat bygglov. En långsiktig och samordnad lokallösning som tar hänsyn till kommunens och angränsande kommuners kapacitet och på längre sikt utvecklingen av Vårby och behöver tas fram skyndsamt.

I Segeltorp är situationen en annan. Eleverna väljer i hög utsträckning skolor i närområdet, men låg inflyttning och minskat barnafödande leder till en växande överkapacitet. Om och när utveckling av Segeltorps industriområde initieras kommer behovet av grundskoleplatser att öka, och samtidigt medför den gemensamma utvecklingen av Kungens kurva tillsammans med Stockholms stad och eventuella effekter av Spårväg Syd osäkerhetsfaktorer för planeringen av framtida kapacitet. Nuvarande verksamheters omställningsförmåga är begränsad och vissa lokaler har underhållsbehov. Vid planering av platser över tid bör kapacitet, behov och lokalkvalitet i närliggande delar av mellersta Huddinge också tas i beaktande, liksom befintliga skolfastigheters utvecklingspotential. Segeltorp kan utgöra en lämplig plats för kommande investering i utökad skolkapacitet för att täcka ett växande behov på längre sikt, om inte behovet omhändertas genom utbyggnad eller överkapacitet i närområden.

Anpassad grundskola

Skolformen anpassad grundskola saknas helt i nordvästra Huddinge. Tillskott av lokaler för denna verksamhet på kort sikt ska därför prioriteras. Anpassad grundskola ska också inkluderas i den sammanhållna och långsiktiga planeringen och utvecklingen av grundskoleverksamheten i Vårby och Segeltorp.

Östra Huddinge

I östra Huddinge planeras utveckling av ett urbant område för att tydligare bygga samman Skogås och Trångsund, som i dagsläget skiljs av mentala och fysiska barriärer. På sikt kommer det troligen att påverka rörelsemönster och ett jämnare kapacitetsutnyttjande mellan kommunerna.

Förskola

I östra Huddinge minskar gruppen förskolebarn, men mindre än i andra planområden. I kommunen Vidja-Ågesta förväntas dock en försiktig ökning av antalet barn.

Kapaciteten i förskola är ojämnt fördelad i kommunerna Trångsund och Skogås. I Trångsund är förskolorna fulla, men de har färre avdelningar och mindre verksamhetslokaler, som dessutom håller en generellt sett lägre kvalitet, än i Skogås. I Skogås finns det istället en överkapacitet i förskolor som har

verksamhetslokaler med en högre kvalitet. Familjer boende i Trångsund får ofta sin första förskoleplats i Skogås och byter sedan förskola under det första året. Det innebär en ökad belastning på verksamheterna då rörligheten av barn innebär fler inskolningar och att det tar längre tid att skapa en pedagogisk bra miljö.

Den minskade efterfrågan de kommande åren ger möjlighet att ställa om befintliga lokaler för ett bättre kapacitetsutnyttjande och en större möjlighet att stärka attraktiviteten genom utvecklad personaltäthet och pedagogisk kvalitet.

I ett första skede bör små lokaler som står inför stora investeringar för att nå upp till godtagbar kvalitet avvecklas. Balansen mellan kapacitet i Skogås och Trångsund behöver också ses över till förmån för tillskott av fler platser i Trångsund. Det kan till exempel hanteras inom ramen för utvecklingen av det urbana området Trångsund-Skogås. Utvecklingen i kommundelen Vidja-Ågesta bör också bevakas och kan läggas till grund för möjlig framtida utveckling av en förskola som riktar sig till såväl Trångsund som Högmora.

Grundskola

Situationen i östra Huddinge präglas även för grundskolan av stora olikheter mellan Trångsund och Skogås. Grundskolorna i Trångsund är populära och har gott kapacitetsutnyttjande, till skillnad från flera av de kommunala grundskolorna i Skogås. Elevrörelserna i planområdet kännetecknas främst av inpendling från Skogås till Trångsund, även om det finns en tydlig rörelse från hela området mot det enda högstadiet i Skogås. En relativt hög andel av eleverna från planområdet väljer dock skolor i andra kommuner.

I Skogås organiseras de tre kommunala grundskolorna Östra grundskolan, Mörtviksskolan och Sjötorpsskolan, i ett gemensamt rektorsområde. Elever från kommundelen rör sig förutom till Trångsundsskolan och Edboskolan också till Internationella engelska skolan i Länna (IES) som fram till nyligen inte haft lågstadium. Detta har medfört att elever vid de kommunala skolorna i Skogås bytt skola mellan lågstadiet och mellanstadiet. IES utökar nu sakta sin verksamhet till en fullt utvecklad tvåparallellig skola med alla årskurser. Barn- och utbildningsförvaltningen förutspår att intaget till IES kommer att bli mer förutsägbart när utvecklingen är klar. Det leder troligen till färre avhopp av elever från de kommunala verksamheterna och en mer stabil situation med ökad möjlighet att utveckla attraktiva skolor.

Östra grundskolan är den enda kommunala grundskolan som möjliggör skolgång på högstadiet i kommundelen. Skogås har socioekonomiska utmaningar och en välfungerande grundskola har extra stor betydelse för kommunens arbete med att höja attraktionen i hela kommundelen.

Det finns i dagsläget inget behov av fler skolplatser i planområdet. Utpendlingen tillsammans med det krympande elevunderlaget måste analyseras innan beslut om nya skolor tas i anslutning till kommande nybyggnation och inflyttning. Det gäller särskilt den nya bebyggelsen i Vidja-Ågesta där en stor del av eleverna rör sig ut från kommunen.

Mellersta Huddinge

I mellersta Huddinge minskar antalet barn- och elever över tid, men inte i alla kommundelar. Ett pågående planprojekt i Storängen väntas tillföra flera tusen bostäder, vilket kommer påverka efterfrågan på förskole- och grundskoleplatser.

Förskola

Mellersta Huddinge är det strategiska planområde i kommunen som har flest små förskolor med få avdelningar. Här finns också flera verksamhetslokaler som inte når upp till godtagbar kvalitet. Skillnaden mellan förskolornas kapacitetsutnyttjande är dock stor, i mellersta Huddinge är förskolorna generellt sett antingen fullbelagda eller har många lediga platser. Utvecklingen av nya bostadsområden i Gladö har skapat ett tryck på verksamheterna i Sjödalen, vilket delvis förklarar det höga kapacitetsutnyttjandet på vissa förskolor. Samtidigt väntas ett ökande barnantal i Högmora och i Storängen om kommundelarna utvecklas i prognostiserad takt.

En mer väldimensionerad kapacitet och ett jämnare kapacitetsutnyttjande bör eftersträvas. Det kräver tillskott av platser i vissa kommundelar och avveckling av platser i andra. Nya platser bör tillföras i Gladö kvarn samtidigt som det vikande barnantalet och lägre efterfrågan i centrala delar av planområdet används för att ställa om befintliga lokaler. Det medför ett bättre kapacitetsutnyttjande och en större möjlighet att utveckla personaltäthet och pedagogisk kvalitet. I ett första skede prioriteras avveckling av de lokaler som kräver stora investeringar för att nå upp till godtagbar kvalitet. Analys av befintlig och tillkommande kapacitet och efterfrågan på förskoleplatser i Trångsund bör genomföras inför beslut om eventuellt tillförande av förskoleplatser med anledning av ökat behov i Högmora. I pågående detaljplanearbete för Storängen planeras även för tillskott av förskoleplatser. Behov av dessa bör vägas mot kapacitet i närliggande områden.

Att både tillföra och avveckla platser inom samma tidsrymd ställer höga krav på ett nära samarbete mellan förvaltningar och hyresvärdar, men också ett aktivt arbete för en jämnare fördelning av barn i de kommunala verksamheterna genom strategisk och gemensam planering av antalet erbjudna platser i respektive verksamhet. Det kan också komma att innebära att det genomsnittliga avståndet till närmaste förskola ökar för de boende i mellersta Huddinge.

Grundskola

I mellersta Huddinge är de kommunala grundskolorna attraktiva och har överlag ett högt kapacitetsutnyttjande. Trots detta har planområdet flest tomma skolplatser i hela kommunen, vilket härrör till Tomtbergaskolan i Sjödalen. Skolan har en ökande attraktivitet men fortsatt stor överkapacitet i nyrenoverade och rymliga lokaler. I Sjödalen finns ett visst söktryck från det nybyggda området Gladö Kvarn och ett förväntat kommande söktryck från den pågående byggnationen i Storängen. I övrigt finns inga stora rörelser av elever till Sjödalen trots det centrala läget och goda pendlingsmöjligheter.

Elevrörelsen är relativt stor mellan kommundelarna Stuvsta, Fullersta och Snättringe. I planeringen och analysen av behovet av verksamhetslokaler är den höga rörligheten en viktig faktor för att förstå kapacitetsutnyttjandet. I dessa kommundelar finns också behov av investeringar i flera av verksamhetslokalerna

de kommande fem åren. Den överkapacitet som finns i Tomtbergaskolan kan komma att behövas för evakuering alternativt användas permanent om omstrukturering av antalet verksamhetslokaler blir aktuellt för att uppnå balans mellan kapacitet, kostnader och kvalitet. Möjlig samlokalisering med annan verksamhet bör annars eftersträvas i Tomtbergaskolans lokaler för optimalt kapacitetsutnyttjande.

I mellersta Huddinge finns i dagsläget inte behov av fler skolplatser. Om området Storängen utvecklas i den takt som planeras bör säkerställas att överkapaciteten i Tomtbergaskolan tas i permanent bruk innan en ny grundskola öppnas. Tidig information om planerat bostadsbyggande i närområdet är avgörande för att förstå hur många skolplatser som kan komma att behövas på längre sikt.

Ansvar, uppföljning och aktualitetsprövning

Strukturprogram har status som aktiverande styrdokument i enlighet med kommunens riktlinjer för styrdokument. Strukturprogrammet för förskola, grundskola och anpassad grundskola beslutas av förskolenämnden och grundskolenämnden var för sig, rörande de delar av programmet som tillfaller respektive nämnds ansvar utifrån reglementet.

Ansvar för genomförande av innehållet ligger på barn- och utbildningsförvaltningen, som också ansvarar för att innehållet kommuniceras till intressenter under hela programperioden.

Programmet ska följas upp och utvärderas för att kunna aktualitetsprövas, revideras eller eventuellt upphävas under varje mandatperiod. Aktualitetsprövning sker i samband med budgetprocessen. Förskolenämnden och grundskolenämnden ansvarar för uppföljning av strukturprogrammet för respektive verksamhet var för sig.

Källförteckning

Följande underlag har använts vid framtagandet av strukturprogrammet:

Statistiskt underlag

- Edlevo, lärplattform och digital kommunikationskanal
- Förskolenämndens och grundskolenämndens lokalbehovsprognoser 2025-2032, diarienummer FSN 2024/41, GSN 2024/26.
- Kolada, databas för jämförelse och analys i kommuner. www.kolada.se
- SCB – statistik för förskola och grundskola: [Utbildning och forskning](#)
- Skolverket – statistik för förskola och grundskola: [Statistik - Skolverket](#)
- Hyresförteckning, internt material

Styrdokument

- Huddinge kommuns översiktsplan 2050, <https://www.huddinge.se/op2050/>
- Utvecklingsplaner för olika kommundelar, [Översiktlig planering](#)
- Mål och budget 2024-2026: [Trygghet i en svår tid](#)
- Mål och budget 2025-2027: [Ett Huddinge som håller ihop](#)

- Nämndernas verksamhetsplaner 2024, diarienummer FSN 2024/36, GSN 2024/20
- Riktlinjer för storlek på friyta, diarienummer KS-2018/1337: [op-2050-riktlinjer-for-storlek-pa-friyta-vid-forskolor-och-skolor-2018.pdf](#)